

**179. Bijbelstudie over
A KRUKTUFASI - HET ONRECHT
HA'AVEL
העוול**

Heeft u ooit persoonlijk te maken gehad met onrechtvaardige behandeling waardoor u zich flink gekwetst voelde of bent u er getuige van geweest dat iemand anders onrecht is aangedaan? Ik weet vrijwel zeker dat uw antwoord daarop "ja" is. Natuurlijk worden wij allen iedere dag met situaties geconfronteerd die tegen ons rechtvaardigheidsgevoel ingaan, want onrecht is van alle tijden en alle plaatsen. Je hoeft alleen maar naar het nieuwsoverzicht op de sociale media of naar het journaal op de televisie te kijken of de krant op te slaan en je zit je al blauw te ergeren van het onrecht dat je daar tegen komt. Als gelovigen vinden wij de eenzijdige berichtgeving van de mainstream media ten aanzien van het conflict in het Midden Oosten heel erg. Over de maandelijks en soms wekelijkse aanslagen op Israëliische burgers met vuurballons, messen, stenen, en auto's die op groepen mensen inrijden en de vele raketten die nog steeds dagelijks vanuit de Gazastrook op Israëliische dorpen worden afgevuurd, zwijgen ze in alle toonaarden, maar zodra de Israëli's iets terugdoen heeft het opeens wel nieuwswaarde en wordt de schuld in hun schoenen gestopt. Dat is niet alleen onrechtvaardig, maar zelfs heel gemeen!

Ook is het ten hemel schreiend, hoe er door de Europese Unie en individuele lidstaten zoals Nederland en Duitsland vele miljoenen euro's aan gemeenschapsgeld op een wijze besteed worden die door grote delen van de bevolking niet begrepen wordt terwijl er te weinig geld is voor de bejaarden, de zieken en de behoeftigen. In mijn eigen geboorteland Duitsland moeten oudere en zieke mensen uit de vuilnisbak eten en lege flessen inzamelen om van het statiegeld hun dure medicijnen te kunnen betalen, want met hun pensioen of hun uitkering kunnen ze niet rondkomen. Ik heb het met mijn eigen ogen gezien en velen gesproken die dat is overkomen. Er is zo veel onrecht in de wereld.

De rijken worden steeds rijker en de armen worden steeds armer. Dat was al in Bijbelse tijden zo, maar in de laatste helft van de vorige eeuw leek het althans in Europa een stuk eerlijker te zijn geworden dan voorheen. De kloof tussen arm en rijk was toen veel kleiner dan in al die jaren daarvoor. Er waren goede sociale voorzieningen, volop werkgelegenheid, subsidies en studiebeurzen waardoor een ieder de kans had om een goede opleiding te volgen. Daar is nu niet meer veel van over. Het lijkt alsof alles teruggedraaid wordt. De aow-leeftijd wordt steeds verder verhoogd, uitkeringen en pensioenen gekort, werknemers in toenemende mate uitgebuit en onderbetaald, door nul-uren-contracten en zogenaamde min/max-contracten van zekerheid beroofd terwijl de inkomsten van de elite in het bedrijfsleven en in de politiek steeds verder stijgen. Als bedrijven moeten sluiten of reorganiseren omdat het slecht gaat, dan krijgen de mensen op de werkvloer, die juist hun werk altijd goed gedaan hebben, de hardste klappen te verduren, moeten uren inleveren of worden zelfs ontslagen, waardoor ze met hun baan ook hun inkomen en verdere pensioensopbouw kwijtraken. De directeuren daarentegen, die de teloorgang van het bedrijf door mismanagement vaak zelf veroorzaakt hebben, krijgen echter nog een dikke bonus mee. Dat is toch niet eerlijk? Of politici, die de kiezers van alles beloven, maar daar niets van menen en het ene zeggen, maar het andere doen. Het lijkt soms alsof de politici niet weten of niet willen weten wat er onder hun achterban leeft. Vooral in landen buiten Europa is de kloof tussen arm en rijk en de uitbuiting en onderdrukking van het volk door het regime vaak heel duidelijk zichtbaar.

Dit zijn enkele voorbeelden van onrecht, die we dagelijks in het nieuws tegen komen. Toch niet alleen via de media worden wij met onrecht geconfronteerd, maar ook van dichtbij, in ons eigen leven en in het leven van ons gezin en onze vrienden is dit het geval. Onterechte straf of dat er iemand anders wordt voorgetrokken op school of op het werk wordt als onrechtvaardig ervaren. Onterechte berispingen door leidinggevenden of onterechte beschuldigingen door collega's of cliënten zijn ook erg pijnlijk en oneerlijk. Of wat ook heel erg is: onterecht ontslag! En wat dacht u van mensen die voordringen in de supermarkt of bij een loket en daar zonder daarop aangesproken te zijn ook nog netjes bediend worden? Ook dat is onrechtvaardig! Zo

kan ik nog wel even doorgaan. Kortom, bijna iedereen heeft in zijn leven wel eens de ene of andere vorm van onrecht ervaren. Onrecht is iets wat je gewoon overkomt, al vraag je daar niet om. Meestal wordt het onrecht veroorzaakt door een ander, maar daar hoeft niet altijd een direct aanwijsbare dader bij te zijn. Soms kan ook de toeval iemand meedogenloos treffen, als hij op het verkeerde tijdstip op de verkeerde plek was. Ook het verliezen van een dierbare, een tegenslag of een ziekte kan als onrecht ervaren worden.

Iedere keer als ons onrecht overkomt, voelen we een emotionele pijn en hebben we te maken met gekwetste gevoelens, boosheid en wantrouwen, want onrecht ondermijnt relaties in de privésfeer, op de werkvloer, bij instanties en zelfs in de gemeente. Het geeft een gevoel van machteloosheid en rechteloosheid. Sh'lomo [Salomo] herkende dit en schreef hierover: "Voorts aanschouwde ik onder de zon de plaats des rechts: daar heerste het onrecht; en de plaats der gerechtigheid: daar heerste het onrecht." (קהלת Qohelet [Prediker] 3:16, NBG). **Surinaams:** "En moro fara mi ben si wan presi fu krutu na ondro a son, èn dati drape takrudu ben de; èn na ini a presi fu gerechtigheid, na drape sondu de."

De vraag is dan ook: hoe kunnen wij als gelovigen met onrecht omgaan? Het antwoord op deze vraag geeft Sh'lomo in vers 17: "Ik zei bij mezelf: G'd spreekt recht over wie rechtvaardig en wie onrechtvaardig is. Voor alles, voor wat dan ook, is er een tijd." (Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** "Mi ben taki na ini mi hati taki: Gado sa krutu den rektfardiki suma nanga den takru suma; bikasi wan ten de fu ibri wani nanga ibri wroko."

Met andere woorden: de Eeuwige ziet het ook, dat ons onrecht wordt aangedaan, en Hij haat onrecht! Wij hoeven dus zelf geen wraak te nemen of ruzie te maken met degenen die ons onrechtvaardig behandelen. Zij krijgen hun vergelding daarvoor heus wel. Dat hoeven wij niet te doen, maar kunnen we rustig aan de Eeuwige overlaten, die hen aan Zijn rechtvaardig oordeel zal onderwerpen: "Want ieder die deze dingen doet, ieder die onrecht doet, is de Eeuwige, uw G'd een gruwel!" (דברים D'varim [Deuteronomium] 25:16, NBG). **Surinaams:** "Bikasi ala suma disi de du so sani, èn ala suma disi no du leti, de takru gi Masra yu Gado!"

Wat is onrecht?

Onrecht, onrechtvaardigheid en ongerechtigheid zijn volgens de naslagwerken synoniemen van elkaar, maar de Bijbel maakt daarin toch een onderscheid. Het woord 'ongerechtigheid' heeft in de Bijbel doorgaans de betekenis van 'zonde' in algemene zin, terwijl het woord 'onrecht' of 'onrechtvaardigheid' specifiek wordt toegepast op een behandeling, die iemand letterlijk onrecht aandoet, iemand benadeeld, iemand tekortdoet, of een toestand die onrecht inhoudt. Kortom, onrecht is alles wat onrechtvaardig, onbillijk, onredelijk en onterecht is.

Onrechtvaardigheid staat dan ook lijnrecht tegenover de rechtvaardigheid en het doen van onrecht is dus het tegenovergestelde van datgene wat de Eeuwige van ons vraagt en verwacht. Aan welke maatstaf voor rechtvaardigheid zouden wij als gelovigen dan moeten voldoen? Aan de Tora natuurlijk, want daarin staat heel gedetailleerd beschreven wat rechtvaardig en wat onrechtvaardig is.

Toch let op: het is niet voldoende om de Tora te kennen, maar men moet daar ook naar leven zoals Sha'ul [Paulus] schrijft: "Want niet de hoorders der Wet zijn rechtvaardig bij G'd, maar de daders der Wet zullen gerechtvaardigd worden." (Romeinen 2:13, NBG). Nieuwe Bijbelvertaling: "Niet wie de Wet slechts aanhoort zal voor G'd rechtvaardig zijn, maar wie de Wet naleeft!" **Surinaams:** "Bika a no den sma di e arki a wèt e kon bun ini Gado ai, ma na den sma di e du san a wèt e taki."

In יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 33:18-19 zegt de Eeuwige: "Wanneer een rechtvaardige zich van zijn rechtvaardige wandel afkeert en onrecht doet, dan zal hij daardoor sterven. Doch wanneer een g'ddeloze zich van zijn g'ddeloosheid bekeert en naar recht en gerechtigheid handelt, dan zal hij daarom leven." (NBG). **Surinaams:** "Te a rektfardiki suma drai komopo fu en gerechtigheid, èn a du sondoe, a sa dede fu dati. Ma efu a takru suma drai komopo fu en takrudu, èn a du san disi de leti èn bun, a sa libi fu dati."

Voorbeelden uit de Bijbel

De TeNaCH (O.T.) en B'rit haChadasha (N.T.) bevatten talrijke voorbeelden van mensen die onrecht hebben geleden alsook van mensen die anderen onrecht hebben aangedaan. Fictieve

voorbeelden zoals de gelijkenissen van de onrechtvaardige rentmeester, de onrechtvaardige rechter en de onrechtvaardige pachters, maar ook concrete voorbeelden zoals o.a. de vrouw van Potifar, die Yosef [Jozef] ten onrechte beschuldigde van immorele avances. Van hem kunnen we veel leren hoe hij met al het onrecht omging, dat hem werd aangedaan. Het begon er al mee dat zijn eigen broers deze onschuldige jongen wilden vermoorden omdat ze jaloers op hem waren. Toen ze daarvan afzagen door toedoen van R'uven [Ruben] en omdat ze er meer baat bij zouden hebben als ze hem als slaaf verkochten kwam hij in Egypte terecht. Maar de Eeuwige stond Yosef terzijde zodat hij daar geen harde slavenarbeid hoefde te verrichten, maar in het huis van de vooraanstaande Potifar werd aangesteld als persoonlijke bediende, want nergens lezen wij iets over wrok of bitterheid die Yosef tegenover zijn onrechtvaardige broers zou koesteren. En omdat de Eeuwige de huishouding van Potifar zegende evenals zijn vee en oogst omwille van Yosef, liet hij de gang van zaken in zijn huis aan hem over en gaf hem het beheer over alles wat hij bezat. En toen werd Yosef opnieuw geconfronteerd met groot onrecht, dat hem werd aangedaan:

“Yosef [Jozef] was intussen echter een knappe, aantrekkelijke jongeman geworden. In die tijd liet Potiferas vrouw haar oog op Yosef vallen en zij vroeg hem of hij met haar naar bed wilde gaan. Maar Yosef weigerde met de woorden: Mijn meester heeft mij zijn hele huishouding toevertrouwd; ik heb hier eigenlijk net zoveel te zeggen als hij. Hij heeft mij niets geweigerd, uitgezonderd u, omdat u zijn vrouw bent. Hoe kan ik dan zoiets slechts doen? Bovendien zou het een grote zonde tegen G'd zijn! Maar zij bleef aandringen, elke dag weer. Ook al luisterde hij niet en ontliep hij haar zoveel mogelijk, het hielp niet. Op een dag was hij binnenshuis aan het werk -er was niemand in de buurt- toen zij weer bij hem kwam. Zij greep hem bij de mouw en eiste: Ga met me naar bed! Hij rukte zich los, maar daarbij gleed zijn mantel (bovenkleed) af. Hij rende het huis uit en zij bleef achter met zijn mantel in haar handen.

Toen begon ze te gillen! Tegen de mannen die op haar gegil afkwamen, schreeuwde ze hysterisch: Mijn man heeft die Hebreeuwse slaaf gekocht om ons te beledigen! Hij probeerde mij te verkrachten, maar toen ik begon te schreeuwen, sloeg hij op de vlucht. Kijk maar, hij heeft zijn mantel in de haast vergeten. Ze hield de mantel bij zich en toen haar man die avond thuiskwam, vertelde zij hem haar verhaal: Die Hebreeuwse slaaf, die je hier hebt rondlopen, probeerde mij te verkrachten! Hij is er vandoor gegaan toen ik schreeuwde. Maar hij heeft zijn mantel achtergelaten. Haar man was woest toen hij het verhaal hoorde. Hij gooide Yosef in de gevangenis, waar alle andere gevangenen van Farao ook in de ketens zaten.” (בראשית) B'reshit [Genesis] 39:6-20, Het Boek). **Surinaams:** *“En Yosef ben de wan bun man, èn moi fu luku na tapu. En a ben pasa so dati baka den sani disi, dan en masra weifi ben luku na Yosef, èn a ben taki: Didon nanga mi! Ma a ben taki a no sa du so, èn a ben taki gi en masra weifi taki: Luku, mi masra no broko ede nanga iniwan sani disi de nanga mi na ini a oso, èn a ben poti alasani disi a abi na ini mi anu; no wan suma na ini a oso disi abi makti moro leki mi; èn a no ben hori iniwan sani baka fu mi boiti yu, bikasi yu de en weifi; dan fa mi kan du a bigi ogridu disi, èn du sondu agensi Gado? En a ben pasa so dati a ben taki nanga Yosef dei fu dei, ma a no ben arki na en fu didon nanga en efu fu de nanga en. En a ben pasa so dati na a ten disi, dan Yosef ben go na ini a oso fu du en wroko; èn no wan fu den mansuma fu a oso ben de na inisei. En a ben grabu en nanga en krosi, èn a taki: Didon nanga mi! En Yosef ben libi en krosi na ini en anu, èn a ben lowe, komopo go na dorosei. En a ben pasa so dati di a uma ben si dati a ben libi en krosi na ini en anu, èn ben lowe go na doro.*

Dan a ben kari den man fu en oso, èn a ben taki gi den taki: Luku, en ben tyari wan Hebrew suma kon na wi fu spotu wi; a ben kon na mi fu didon nanga mi, èn mi ben bari nanga wan tranga sten. En a ben pasa so dati di a ben yere mi tranga bari èn krei, dan a ben libi en krosi na baka nanga mi, èn a ben lowe go na doro. En a ben hori en krosi nanga en te leki en masra ben kon na oso. En a ben taki gi en nanga den wortu disi, taki: A Hebrew dinari disi yu ben tyari kon na wi, ben kon na ini na mi fu spotu mi! En a ben pasa so dati di mi ben opo mi sten èn bari, dan a ben libi en krosi nanga mi, èn a ben lowe go na dorosei. En a ben pasa so dati di en masra ben yere den wortu fu en weifi, disi a ben taki gi en taki: Na a fasi disi yu dinari ben du nanga mi, dan a ben kisi hatibron. En Yosef masra ben teki en, èn a ben poti en na ini dungru-oso, wan presi pe den ben hori den man disi a kownu wani strafu, èn a ben de na ini a dungru-oso.”

Zo kwam Yosef onschuldig in de gevangenis terecht. Toch liet hij niet toe dat het onrecht, dat hem door deze vrouw werd aangedaan, zijn geloof en vertrouwen in de Eeuwige ondermijnde.

Men zou eigenlijk verwachten dat Yosef wraak genomen zou hebben nadat hij naast de Farao de machtigste man in Egypte was geworden en de vrouw van Potifar had laten oppakken en berechten voor haar valse beschuldiging. Maar daar lezen we helemaal niets over. Misschien had Potifar zijn vrouw zelf wel gestraft toen hij te horen kreeg wat zij gedaan had, maar ook dat staat nergens in de tekst. Waarschijnlijk had Yosef het haar al lang vergeven zoals hij ook zijn broers vergaf omdat hij wist, dat al het onrecht dat hem werd aangedaan, door de Eeuwige uiteindelijk ten goede werd gebruikt. Toch waarom liet de Eeuwige dit onrecht überhaupt toe? Kon Hij Zijn doel dan niet op een andere manier bereiken dan via de lijdensweg van een onschuldige?

Menselijk gesproken zouden wij daar wel de voorkeur aan geven, maar wij zien vanuit ons standpunt slechts een klein gedeelte van het geheel. Wij kunnen ons niet verplaatsen in de denkwijze van de Eeuwige, die Zijn eigen Zoon de straf of Zich liet nemen, die wij verdiend hadden voor onze ongerechtigheden: *“Want Mijn gedachten zijn niet uw gedachten en uw wegen zijn niet Mijn wegen luidt het woord van de Eeuwige. Want zoals de hemelen hoger zijn dan de aarde, zo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen en Mijn gedachten dan uw gedachten.”* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 55:8-9). **Surinaams:** *“Bikasi Mi prakseri no de yu prakseri, èn Mi pasi no de yu pasi: so Masra de taki. Bikasi so leki den heimel de moro hei leki grontapu, so Mi pasi de moro hei leki yu pasi, èn Mi prakseri de moro hei leki yu prakseri.”*

Yosef had het goed begrepen zoals hijzelf in de volgende teksten aan zijn broers uitlegt: *“Ik ben Yosef [Jozef], jullie broer, die jullie naar Egypte verkochten! Verwijt het jezelf niet, want G'd had er een bedoeling mee! Hij stuurde mij vooruit, zodat ik jullie levens kon redden. Deze twee jaren hongersnood zullen er zeven worden en er zal noch geploegd, noch geoogst worden. G'd heeft mij hierheen gestuurd om jullie en jullie gezinnen in leven te houden, zodat jullie kunnen uitgroeien tot een groot volk. Ja, G'd stuurde mij hierheen, niet jullie! Hij heeft mij adviseur van Farao en heerser over diens hele rijk gemaakt. Ik bestuur het hele land Egypte! ...*

Maar nu hun vader dood was, werden de broers bang. Nu zal Yosef ons alles betaald zetten wat wij hem hebben aangedaan, meenden zij. Daarom stuurden zij hem de boodschap: Voor hij stierf, zei vader ons dat wij jou moesten zeggen dat je ons moest vergeven wat wij je hebben aangedaan. Als dienaren van de G'd van je vader smeken wij je ons te vergeven! Toen Yosef dit hoorde, kromp hij ineen en hilde. Zijn broers kwamen naar hem toe, vielen voor hem neer en zeiden: Wij zijn je slaven! Maar Yosef gaf als antwoord: Jullie hoeven toch niet bang voor mij te zijn. Ben ik soms G'd dat ik jullie kan veroordelen en bestraffen? Ik geloof dat G'd jullie slechte bedoelingen heeft omgebogen tot iets goeds, want Hij heeft mij deze hoge positie gegeven, zodat ik de levens van vele mensen kon redden. Nee, wees maar niet bang! Ik zal voor jullie en jullie gezinnen zorgen. Zo stelde hij zijn broers gerust en gaf hun weer moed.” (בראשית B'reshit [Genesis] 45:4-8 en 50:15-21, Het Boek). **Surinaams:** *“Mi na Yosef, un brada, disi un ben seri na Egipti! We now, no abi sari-hati, èn no abi hatibron na tapu unsrefi moro, dati un ben seri mi fu kon dya; bikasi Gado ben seni mi go na un fesi fu kibri libisuma. Bikasi a angriten ben de na ini a kondre tu yari langa, ma den sa abi ete feifi yari dati suma no sa prani efu koti. En Gado ben seni mi kon na un fesi fu kibri un nanga un bakaten pikin na grontapu, èn fu ferlusu un libi nanga wan bigi ferlusu. So a no ben de un disi ben seni mi kon dya, ma Gado; èn A ben meki mi de wan tata fu Farao, èn a masra fu en heri oso, èn wan basi fu a heri kondre fu Egipti! ...*

En di Yosef brada ben si dati den tata ben dede kaba, den ben taki: Kande Yosef no sa lobi wi moro, èn fu tru a sa pai wi baka fu ala den ogri disi wi ben du nanga en. En den ben seni wan boskopuman go na Yosef disi ben taki: Yu tata ben gi wi wan komanderi fosi en ben dede taki: So un sa taki gi Yosef taki: Mi begi yu now, gi pardon na den sondu fu yu brada, èn den takrudu; bikasi den ben du ogri na yu; èn now, wi begi yu, gi pardon na den sondu fu den dinari fu a Gado fu yu tata! En Yosef ben krei di den ben taki nanga en. En en brada ben go tu, èn den ben fadon na en fesi; èn den ben taki: Luku, wi de yu dinari! En Yosef ben piki den taki: No frede; mi de na ini a presi fu Gado? Ma fu un, un ben denki takru agensi mi; ma Gado ben meki disi fu bun, fu meki a pasa, so leki a de tide, fu hori furu suma na libi. Now fu dat'ede, no frede! Mi sa sorgu un nanga un pikinnengre. En a ben trowstu den, èn a ben taki bun nanga den.”

Deze houding van Yosef kan ons in bepaalde situaties als voorbeeld dienen hoe wij als gelovigen met onrecht behoren om te gaan, dat ons wordt aangedaan. Ik zeg heel bewust “in bepaalde situaties”, want niet alle omstandigheden zijn vergelijkbaar met die van Yosef. Soms

heeft G'd daar inderdaad een bedoeling mee waarom hij het toeliet, maar niet altijd. Soms heeft Hij inderdaad alles ten goede gekeerd als mensen het slechtste met ons voor hadden, maar niet altijd. Soms heeft Hij het kwaad dat mensen tegen ons in de zin hadden omgebogen tot iets goeds, maar niet altijd. In het verhaal van Yosef toonden de broers oprechte spijt, maar in het dagelijkse leven is dat doorgaans niet het geval. Hoe moeten we dan reageren? Wel, als wij er getuige van zijn dat medemensen onrechtvaardig behandeld worden behoren wij het uiteraard voor hen op te nemen als wij daartoe de mogelijkheid hebben. En zo behoren ook onze broeders en zusters het voor ons op te nemen als zij zien dat ons onrecht aangedaan wordt. Dat lijkt mij wel vanzelfsprekend. Niet met de vuist natuurlijk en ook niet met scheldpartijen, maar met goede argumenten.

En als wijzelf persoonlijk met onrecht worden geconfronteerd, dan mogen wij het voorbeeld van Yeshua volgen en het overgeven aan Hem, die rechtvaardig oordeelt. Hij zal het vergelden wat ons is aangedaan, dat hoeven wij niet te doen.

Petrus schrijft: *“Een gelovige mag blij zijn als hij ten onrechte een slechte behandeling moet ondergaan, omdat hij voor G'd een zuiver geweten wil houden. Als u geduldig de straf voor uw misdaden ondergaat, is dat natuurlijk geen verdienste, maar als u goed doet en dan geduldig het onrecht verdraagt dat u wordt aangedaan, zult u daardoor de genade van G'd ervaren. Al dit lijden hoort bij het leven waartoe G'd ons geroepen heeft. De Mashiach [Christus], die voor u geleden heeft, is het voorbeeld dat u moet volgen; en in Zijn voetstappen moet u treden. Hij deed geen kwaad en zei nooit iets wat niet waar was. Als Hij beledigd werd, zei Hij niets lelijks terug. Als de mensen Hem pijn deden, dreigde Hij niet het hun betaald te zetten. Hij liet het allemaal over aan G'd, die rechtvaardig oordeelt.”* (1 Petrus 2:19-23, Het Boek). **Surinaams:** *“Bika na wan grani efu wan sma e nyan pina fu Gado ede, sondro tak' a fowtu. Ma efu den priti yu skin fu di yu du wan sani san no bun, dan yu no kan kisi grani. Ma efu yu e du bun èn yu abi fu nyan pina, dan dati na wan grani fu Gado. Na fu dati Gado kari unu. Bika a Mashiach [Kristus] srefi ben nyan pina gi unu, èn A gi un wan eksemple fu un kan waka na En baka. Noiti A no ben du wan sondu, noiti A lei nanga En mofo. Te den ben e kosi En, A no ben e kosi baka. Te A ben e nyan pina, A no ben e taigi den sma tak' A bo du den wan sani baka. Ma A ben e libi ala sani abra gi Gado di e krutu nanga leti.”*

Waarom de Eeuwige soms onrecht toelaat

De aanhangers van het welvaartsevangelie ofwel de succestheologie, die in een grote mate van materiële rijkdom, zakelijk succes en persoonlijke voorspoed geloven, zijn van mening, dat de ware gelovigen gevrijwaard blijven van onrecht en tegenspoed. Dit is echter een dwaalleer, want de Bijbel leert ons juist het tegenovergestelde.

Wat de materiële rijkdom betreft zegt Yeshua heel duidelijk: *“Voor een rijke is het bijna onmogelijk om in het Koninkrijk van de hemelen te komen. Je kunt zeggen dat het voor een kameel gemakkelijker is om door het oog van een naald te gaan dan voor een rijke om in het Koninkrijk van G'd te komen!”* (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 19:23-24, Het Boek). **Surinaams:** *“Fu tru Mi e taigi un taki: A sa tranga gi wan guduman fu a poti ensrefi ondro a tiri fu Gado. Mi e taigi unu ete wan leisi taki: A moro makriki gi wan asaw fu psa ini wan nanai-olo, dan fu wan guduman poti ensrefi ondro a tiri fu Gado!”* Hij roept de rijken in vers 21 op, afstand te nemen van hun rijkdom en hun geld aan de armen te geven als ze Hem willen volgen.

De Schrift leert ons, eenvoudig te leven en tevreden te zijn met voedsel, kleding en onderdak (zie 1 Timoteüs 6:8).

En wat de bewering betreft, dat de ware gelovigen geen onrecht en tegenspoed in hun leven hoeven te ervaren, zegt Yeshua eveneens het tegenovergestelde, namelijk dat het zowel wat zegeningen en voorspoed alsook wat onrecht, ziekte, armoede, en andere ellende helemaal niets uitmaakt of men nu gelovig of ongelovig, goed of slecht is: *“Want G'd laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen en Hij laat het regenen voor rechtvaardigen en onrechtvaardigen!”* (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 5:45, Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** *“Bika A e meki a son opo gi den sma di e du ogri, nanga gi den sma di e du bun. A e meki alen kon gi den sma di bun ini En ai, nanga den sma di no bun ini En ail!”*

Sh'lomo [Salomo] kwam eveneens tot deze conclusie: *“Iedereen overkomt hetzelfde: of men nu rechtvaardig is of onrechtvaardig, of men nu goed en onkreukbaar is of slecht, of men nu*

offers brengt of niet. Het vergaat een goed mens net zoals een slecht mens en iemand die al te gemakkelijk een eed aflegt overkomt hetzelfde als iemand die geen eed durft af te leggen. Dat is het verschrikkelijke bij alles wat in dit leven gebeurt: iedereen overkomt hetzelfde!” (קהלת Qohelet [Prediker] 9:2-3, Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** “Alasani kon na a srefi fasi na ala suma; wan sani de miti den rektfardiki suma nanga den ogri suma; na den bun suma nanga den krin suma, nanga den suma disi no de krin; na den suma disi de meki ofrandi nanga den suma disi no meki ofrandi; leki fa a de pasa nanga a bun suma, so srefi a de pasa nanga a sondari, èn nanga a suma disi de meki wan sweri nanga a suma disi no ben meki sweri. Disi de wan takru sani na mindri fu alasani disi pasa na ondro a son, dati wan sani sa miti ala suma!”

Het lijkt niet eerlijk dat iedereen met dezelfde ervaringen te maken krijgt en velen vragen zich dan ook af waarom de gelovigen daarvan niet gevrijwaard worden, waarom ook gelovigen zoveel onrecht en lijden in hun leven ervaren. Wel, ik denk dat dit een louteringsproces is. De Eeuwige laat soms toe dat ons onrecht overkomt omdat Hij wil zien hoe wij daarmee omgaan en hoe wij daarop reageren. Gaan we van ons afbijten, met gelijke munt terugbetalen en zelf voor onze rechten opkomen of zoeken we onze steun bij Hem?

Sh'lomo laat ons in zijn boek Prediker zien, dat elk mens zich van de Eeuwige afhankelijk moet opstellen en zich aan Hem moet onderwerpen, want een ieder zal naar zijn daden geoordeeld worden: “Over de rechtvaardige en de onrechtvaardige zal G'd gericht oefenen, want er is voor elke zaak en voor elk werk een bestemde tijd!” (קהלת Qohelet [Prediker] 3:17, NBG), **Surinaams:** “Gado sa krutu den rektfardiki suma nanga den takru suma; bikasi wan ten de fu ibri wani nanga ibri wroko!”

En: “Na alles wat hier gezegd is, valt er alleen nog dit te zeggen: heb ontzag voor G'd en onderhoud Zijn geboden! Daar komt het voor de mens op aan. Want G'd zal oordelen over alles wat je doet, zelfs over wat verborgen blijft, of het nu goed was of slecht.” (קהלת Qohelet [Prediker] 12:13-14, Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** “Meki wi yere a kaba-pisi fu a heri tori: Frede Gado, èn hori En komanderi, bikasi disi de a heri wroko fu libisuma. Bikasi Gado sa krutu ibri wroko, nanga ibri kibri sani, awinsi a de bun, awinsi a de ogri.”

Yeshua zegt: “Ik zal samen met Mijn engelen komen in de schitterende heerlijkheid van Mijn Vader om iedereen te oordelen naar zijn daden!” (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 16:27, Het Boek). **Surinaams:** “Bika a Manpikin fu Libisma o kon nanga a bigi makti fu En Tata, makandra nanga den engel fu En, dan A o krutu ibri sma fu den sani san a ben du.”

Onrecht verleidt soms tot afgunst

Wij moeten wel uitkijken dat wij niet afgunstig worden op onrechtvaardige mensen, die zichzelf door middel van een vlotte babbel, oneerlijke praktijken en uitbuiting ten koste van anderen verrijkt hebben en het daardoor financieel beter hebben dan wij. Daar hoeven we echt niet jaloers op te zijn en zeker niet hun voorbeeld volgen. We kunnen beter arm zijn en onze boterham op een eerlijke wijze verdienen dan rijk over de rug van een ander.

Sh'lomo [Salomo] schrijft: “Beter een schamel bezit, rechtvaardig verworven, dan een grote rijkdom, verkregen door onrecht!” (משלי Mish'lei [Spreeken] 16:8, NBV). Groot Nieuws Bijbel: “Beter arm en eerlijk, dan rijk en misdadig!” NBG: “Beter een weinig met gerechtigheid, dan grote inkomsten met onrecht.” Het Boek: “Beter weinig, maar met oprechtheid, dan oneerlijk verkregen rijkdom!” **Surinaams:** “Pikinso nomo nanga gerechtigheid de moro bun leki furu gudu sondro reti!”

Bovendien wil het hebben van oneerlijk verkregen rijkdom nog niet zeggen, dat die oplichter een rustig leventje leidt, want: “Een oneerlijk mens brengt onrust in zijn eigen huis, maar wie smeergeld haat, zal leven.” (משלי Mish'lei [Spreeken] 15:27, Het Boek). **Surinaams:** “A suma nanga bigi ai sa trobi en eigi oso; ma a suma disi no lobi presenti sa libi.”

De psalmist zegt: “Wees niet jaloers op mensen zonder G'd, benijd nooit wie onrecht doen. Want ze verdwijnen, zo snel als het gras verdort, zo snel als onkruid verwelkt. Vertrouw op de Eeuwige en doe het goede, blijf Hem trouw, dan wordt het land je nooit ontnomen. Zoek je vreugde bij de Eeuwige, dan vervult Hij iedere wens. Leg je leven in Zijn handen, vertrouw op Hem, Hij stelt je niet teleur. Hij zal het voor je opnemen, Hij zal je recht doen; je zult stralen als het morgenlicht, als de zon midden op de dag. Wees stil en wacht, wees stil voor de Eeuwige.

Wees niet jaloers op wie in het leven slagen, op wie hun boze plannen zien lukken. Wees niet jaloers, pas op voor woede, verbittering, dat brengt alleen maar ellende. Wie uitzien naar de Eeuwige zullen het land bezitten, maar mensen zonder G'd gaan ten gronde. Nog even en ze zijn verdwenen, nog even en je ziet ze niet meer. Maar wie nu in verdrukking leven zullen het land bezitten, volop zullen zij ervan genieten! ... Beter één arm mens die eerlijk is, dan veel rijken die slecht zijn. Want de Eeuwige breekt de macht van de slechten, maar de eerlijke mensen is Hij tot steun!" (תהלים Tehilim [Psalmen] 37:1-11 en 16-17, Groot Nieuws Bijbel).

Surinaams: "No broko ede bikasi fu den suma disi du ogri, èn no dyarusu agensi den suma disi wroko takru fasi. Bikasi es'esi den sa kapu den puru leki grasi, èn den sa kon drei leki wan grun pransun. Fertrow na ini Masra, èn du bun; so yu sa tan na ini a kondre, èn fu tru, yu sa kisi nyanyan. Prisiri na ini Masra tu, en A sa gi yu san yu hati de wani. Gi yu pasi abra na Masra; fertrow na ini En tu; èn A sa meki a sani pasa. En A sa meki yu gerechtigheid kon na fesi leki a leti, èn yu krutu leki a mindridei. Rostu na ini Masra, èn hori pasensi fu En; no broko ede bikasi fu a suma disi de kisi gudu na ini en pasi, bikasi fu a man disi wroko takru fasi. Tapu yu hatibron, èn libi faya hatibron; no broko ede fu yusrefi sa du ogri. Bikasi den sa koti den suma disi du ogri puru; ma den disi wakti na Masra, den sa kisi grontapu leki den erfenis. Bikasi na wan pikin ten nomo, den takru suma no sa de moro; iya, yu sa prakseri en presi bun, èn a no sa de moro. Ma den saka-fasi suma sa kisi grontapu leki den erfenis; èn den sa prisiri na ini furu freide! ... A pikin sani disi wan rektfardiki suma abi de moro bun leki den gudu fu furu takru suma. Bikasi den sa broko a anu fu a takru suma, ma Masra sa hori a rektfardiki suma opo!" - "Of weet gij niet, dat onrechtvaardigen het Koninkrijk G'ds niet beërven zullen?" (1 Korinthiërs 6:9). **Surinaams:** "Na sabi un no sabi tak' sma di e du kruktu no o kon ondro a tiri fu Gado??"

Hoe gaan wij als gelovigen om met onrecht?

Wij weten dat wij in een onrechtvaardige wereld leven en dat wij met onrecht te maken hebben zolang wij in het fysieke lichaam zijn. Vaak zien wij het onrecht om ons heen, maar soms zijn ook wij slachtoffer van onrecht. Dan voelen we de woede in ons opkomen en hebben de neiging daarop te reageren, maar dat is best lastig. Hoe gaan we als gelovigen daarmee om zonder dat het ons nog bozer maakt, ons te verzondigen of zelfs verbitterd raken. We hebben al gezien hoe Yosef [Jozef] daarmee omging en hoe Petrus de gelovigen erop wees, op Yeshua te zien als zij ten onrechte een slechte behandeling moeten ondergaan, want Hij is ons voorgegaan en wij worden opgeroepen Hem daarin na te volgen.

Wij kennen allemaal het lijdensverhaal, maar ik wil in het kader van het omgaan met onrecht weer even het proces tegen Yeshua na Zijn arrestatie onder uw aandacht brengen. Dat deze rechtszaak onfair en dus onwettig was is duidelijk, want de rechters waren partijdig en de getuigen waren omgekocht: "De hogepriesters en het hele Sanhedrin probeerden een valse getuigenverklaring tegen Yeshua te laten afleggen op grond waarvan ze Hem ter dood zouden kunnen veroordelen, maar ze vonden er geen, hoewel zich vele valse getuigen meldden. Ten slotte meldden er zich twee die zeiden: Die man heeft gezegd: Ik kan de tempel van G'd afbreken en in drie dagen weer opbouwen." (מתת'יהו Matit'yahu [Mattheüs] 26:59-61, NBV).

Surinaams: "Den prenspari priester nanga ala den man fu a Grankrutu fu den Dyu, ben suku sma di ben wani lei gi Yeshua fu den kan kiri En. Ma den no feni noti, aladi furu sma ben go taki sani di no tru. Te fu kba, tu man go na fesi. Den taki: A man disi ben taki tak' A kan broko a Santa Presi fu Gado, dan A meki en baka ini dri dei!"

"De hogepriesters en het hele Sanhedrin probeerden iemand een getuigenverklaring tegen Yeshua te laten afleggen op grond waarvan ze Hem ter dood konden veroordelen, maar dat lukte hun niet; want hoewel veel mensen een valse verklaring aflegden, waren de getuigenissen niet eensluidend. Toen kwamen er een paar met de volgende valse verklaring: We hebben Hem horen zeggen: Ik zal die door mensenhanden gemaakte tempel afbreken en in drie dagen een andere opbouwen die niet door mensenhanden gemaakt is. Maar ook op dit punt waren de getuigenverklaringen niet afdoende." (Marcus 14:55-59, NBV). **Surinaams:** "Den prenspari priester nanga ala den man fu a Grankrutu fu den Dyu, ben suku sma fu kon taki wan sani san Yeshua du fu den kan kiri En. Ma den no feni noti. Bika furu sma ben kon lei gi Yeshua, ma den sani san den ben taki no ben de a srefi. Dan wantu sma kon lei gi Yeshua. Den taki: Un yere di A taki: Mi o broko a Santa Presi disi san libisma meki, dan ini dri dei Mi o meki wan trawan san libisma no meki. Ma srefi ini a sani disi san den taki, den no ben agri."

Het feit, dat de rechters probeerden, iemand een valse getuigenverklaring tegen Yeshua te laten afleggen en het feit dat zich daadwerkelijk vele valse getuigen meldden, was niet alleen zeer onrechtvaardig tegenover Yeshua, maar was tevens een zware overtreding van de Tora.

Ten aanzien van de rechters staat immers geschreven: *“Gij zult bij het rechtspreken geen onrecht doen; gij zult de arme niet begunstigen en de aanzienlijke niet voortrekken: op rechtvaardige wijze zult gij uw naaste berechten.”* (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 19:15, NBG). NBV: *“Wees niet partijdig wanneer je rechtspreekt. Trek onaanzienlijken niet voor en zie machthebbers niet naar de ogen. Spreek rechtvaardig recht over je naasten.”* **Surinaams:** *“Un no sa koti wan falsi krutu; un no sa teki a sei fu a poti suma, efu teki a sei fu a maktiman, ma un musu koti wan rektfardiki krutu.”*

Ten aanzien van de valse getuigen zegt het negende gebod heel duidelijk: *“Leg over een ander geen valse getuigenis af!”* (Ex. 20:16 en Dt. 5:20). Ook zegt de Tora: *“Gij zult geen vals gerucht verbreiden; gij moogt de schuldige niet helpen als misdadig getuige. Gij zult de meerderheid in het kwade niet volgen, noch in een rechtsgeding getuigenis afleggen met de meerderheid mee, om het recht te buigen.”* (שמורת Sh'mot [Exodus] 23:1-2, NBG). NBV: *“Onthoud je van lasterlijke aantijgingen. Maak geen gemene zaak met een misdadiger door iemand vals te beschuldigen. Laat je er niet door de meerderheid toe overhalen iets onrechtvaardigs te doen en als je in een rechtszaak getuigt, verdraai het recht dan niet door je naar de meerderheid te richten.”* **Surinaams:** *“Yu no musu panya wan leitori; yu no musu gi falsi kotoigi fu leni anu fu yepi wan ogri suma. Yu no musu waka na baka wan hipi suma disi de du ogri; yu no musu kenki yu kotoigi meki a tru tori drai falsi bikasi moro furu suma wani a tori fu waka so.”*

Yeshua kende de Tora maar al te goed en Hij wist als geen ander dat Zijn rechters en valse getuigen precies dat deden wat de Eeuwige nadrukkelijk verboden had en Hij wist ook dat juist zij het waren, die opgrond daarvan de doodstraf verdienden. Maar zei Hij dat ook tegen hen? Nee! Hij zei helemaal niets tegen Zijn aanklagers!

Yeshua liet het onrecht over Zich heenkomen en verdedigde zich niet. Hij werd niet alleen vals beschuldigd in een oneerlijk proces en onterecht ter dood veroordeeld terwijl Hij volledig onschuldig was, maar daarnaast ook nog in Zijn gezicht geslagen, bespuwd, gegeseld en met een doornenkroon gemarteld en bespot, en hoe reageerde Hij? In 1 Petrus 2:23 hebben wij gelezen: *“Schold men Hem uit, dan schold Hij niet terug. Deed men Hem leed, dan uitte Hij geen bedreigingen, maar vestigde Hij Zijn hoop op G'd, die rechtvaardig oordeelt!”* (Groot Nieuws Bijbel), **Surinaams:** *“Te den ben e kosi En, A no ben e kosi baka. Te A ben e nyan pina, A no ben e taigi den sma tak' A bo du den wan sani baka. Ma A ben e libi ala sani abra gi Gado di e krutu nanga leti!”* en in vers 21 worden wij opgeroepen, Zijn voetsporen te volgen.

De Eeuwige laat het soms toe, dat wij onrechtvaardig behandeld worden zoals ook Daniël en zijn vrienden, Yosef, David, de sh'lichim [apostelen] en vele anderen in de Bijbel om te leren hoe we daar op de juiste wijze mee om moeten gaan.

Neem geen wraak en speel geen eigen rechter

De belangrijkste les die we daaruit kunnen leren is, dat wij als gelovigen geen wraak mogen nemen en vooral geen eigen rechter mogen spelen. Natuurlijk ervaar je vaak boosheid wanneer je onrecht wordt aangedaan en krijg je de neiging om wraak te nemen en het de ander betaald te zetten. Dat is heel menselijk, maar het is niet de oplossing van het probleem. Het is niet G'ds wil dat wij onrecht bestrijden door zelf onrecht te doen, want dat is namelijk meestal het gevolg van wraakacties. Kijk maar naar het geval van Dina, de dochter van Ya'aqov [Jacob]. Zij werd verkracht en van haar onschuld beroofd. Dat was heel erg en haar broers hadden het volste recht om daar boos over te zijn. Maar hun reactie daarop was vele malen erger, want in hun woede namen zij niet alleen wraak op de dader, maar ook op diens vader en alle mannen van hun stad, en dan ook nog op een slinkse, gemene wijze waar Ya'aqov zich later diep voor schaamde toen hij het te horen kreeg. Wij kennen dit verhaal (בראשית B'reshit [Genesis] 34:1-31) uit de Parasha וישלח Vayishlach. Dit is dus een voorbeeld van hoe het niet moet, want de Eeuwige wil niet, dat wij het heft in eigen hand nemen en zelf wraak nemen voor het onrecht, dat ons wordt aangedaan. De wet van het land waarin wij leven schrijft ons voor, dat wij via de officiële weg moeten reageren op aangedaan onrecht door een klacht in te dienen of aangifte te

doen en de Bijbel leert ons, ons beklag bij de Eeuwige te doen en de verdere afhandeling daarvan aan Hem over te laten.

Sh'lomo [Salomo] schreef in zijn wijsheid: "Zeg niet dat u het onrecht zult wreken; wacht liever op de Eeuwige, Hij zal u bijstaan!" (משלי Mish'lei [Spreuken] 20:22, Het Boek). Groot Nieuws Bijbel: "Zeg nooit bij jezelf: Ik zal het hem betaald zetten! Vertrouw op de Eeuwige, Hij komt voor je op!" **Surinaams:** "No taki: Mi sa pai ogri baka; ma wakti fu Masra, èn A sa ferlusu yu!"

In Romeinen 12:17-19 zegt Sha'ul [Paulus] eigenlijk precies hetzelfde: "Als iemand u kwaad doet, zet het hem dan niet betaald. Doe liever iets goeds voor alle mensen. Probeer, voor zover het van u afhangt, met iedereen in vrede te leven. Neem nooit wraak, vrienden! Laat dat maar aan G'd over, want Hij heeft gezegd: Als er gestraft moet worden, doe ik dat! Ik zal het wel betaald zetten!" **Surinaams:** "No pai ogri nanga ogri, ma suku fu du san bun ini ala sma ai. Efu a de na unu, dan un mus libi na ini freide nanga ala sma. Lobiwan, no puru atibron tapu sma, ma meki Gado koti a krutu. Bika a skrfi taki: Na so Masra taki: Mi na a wan di o strafu. Na Mi o pai baka!" En in vers 21: "Geef het kwaad geen kans, maar overwin het door het goede te doen!" (Het Boek). **Surinaams:** "No meki ogri wini yu. Ma du bun, dan so yu e wini a ogri!"

Door op deze wijze met onrecht om te gaan vraagt de Eeuwige van ons, om in deze slechte wereld het verschil te maken door de vrede te zoeken en de wraak aan G'd over te laten. Om dat te kunnen doen hebben we de Ruach haQodesh [Heilige Geest] nodig, want anders lukt het ons niet. Maar de Ruach haQodesh kan alleen maar in ons wonen als wij ons aan G'ds Wet, de Tora onderwerpen zoals uit Romeinen 8:5-9 duidelijk blijkt: "Wie zijn eigen zin doet, denkt en leeft alleen op het natuurlijke vlak. Maar wie zich door de Ruach haQodesh [Heilige Geest] laat leiden, denkt en leeft geestelijk. Het alleen maar doen van uw eigen zin leidt tenslotte tot de dood. Maar de kracht van de Heilige Geest brengt ons leven en vrede. Onze eigen zin gaat recht in tegen de wil van G'd! Hij onderwerpt zich niet aan G'ds Wet en kan dat ook niet. Mensen die alleen maar hun eigen zin doen, kunnen G'd dan ook niet tevreden stellen. Met u is het anders. U doet niet meer uw eigen zin, maar laat u leiden door de Geest; tenminste als de Geest van G'd in u woont!" (Het Boek). **Surinaams:** "Bika den sma di e meki a sondufasi fu den tiri den, e poti den prakseri fu du san a sondu wani. Ma den sma di e meki a Yeye tiri den, e poti den prakseri fu du san a Yeye wani. Fu poti yu prakseri tapu san a sondufasi fu yu wani, e tyari dede kon. Ma fu poti yu prakseri tapu san a Yeye wani, e tyari libi nanga freide kon. Dat' meki a sma di e poti en prakseri tapu san a sondufasi fu en wani, na wan feyanti fu Gado. A no e du san a wèt fu Gado e taki, èn a no man du en tu. Den sma di e meki a sondufasi fu den tiri den, no man gi Gado prisiri. Ma un dati no e meki a sondufasi fu unu e tiri unu. Un e du san a Yeye wani, dati na efu a Yeye fu Gado e libi na ini unu!"

Als ons dus onrecht aangedaan wordt, dan mogen wij ons verdriet en onze boosheid in het gebed bij de Eeuwige brengen. We hoeven ons er niet meer druk om te maken dat degenen die onrecht begaan, op het eerste gezicht vrijuit zullen gaan, want zij krijgen hun straf heus wel, dat hoeven wij niet te doen! Wij vinden het onrecht niet leuk, maar de Eeuwige ook niet! Er staat immers geschreven: "Want ieder die deze dingen doet, ieder die onrecht doet, is de Eeuwige, uw G'd een gruwel!" (דברים D'varim [Deuteronomium] 25:16, NBG). **Surinaams:** "Bikasi ala suma disi de du so sani, èn ala suma disi no du leti, de takru gi Masra yu Gado!"

En ook: "Wee hem die zijn huis bouwt met ongerechtigheid, zijn opperzalen met onrecht; die zijn naaste voor niets laat werken, hem zijn loon niet geeft!" (ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 22:13, NBG). **Surinaams:** "Helu fu en disi de bow en oso nanga kruktufasi, nanga den kamra fu en nanga takrudu; disi kebroiki en naaste fu wroko sondro fu pai en, èn a no gi en noti fu en wroko!" Dit gaat dus over werkgevers die hun personeel uitbuiten, hetgeen tegenwoordig op grote schaal gebeurt. Ook zij zullen hun straf niet ontlopen, want er is een Nederlandse gezegde: wat je zaait zal je oogsten.

Deze oude boerenwijsheid is gebaseerd op de volgende Bijbelteksten: "Naar ik gezien heb: wie onrecht ploegen en moeite zaaien, die maaien het." (איוב Iyov [Job] 4:8, NBG). **Surinaams:** "So srefi leki mi ben si, den suma disi de drai a gron nanga takrudu, èn disi de sai ogridu, sa koti a srefi." - "Wie onrecht zaait, zal onheil oogsten; de stok waarmee hij sloeg, zal breken." (משלי Mish'lei [Spreuken] 22:8, Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** "A suma disi sai takrudu sa koti soso sani; èn a tiki fu en hatibron sa gowe." - "Want wie onrecht doet, zal zijn onrecht

terugontvangen, en er is geen aanzien des persoons.” (Colossenzen 3:25). **Surinaams:** “Dat’ meki a sma di e du kрукtu, o kisi a paiman fu san a ben du. Gado no e luku suma yu de.”

Het oordeel over rechtvaardigen en onrechtvaardigen

We hebben zojuist gelezen, dat degenen die onrecht doen zullen oogsten wat ze gezaaid hebben en dat de Eeuwige het hen zal vergelden. Wanneer zullen zij het oogsten? Wanneer zal de Eeuwige het hen vergelden? Op de dag des Oordeels! Alles wat wij hier op aarde doen, het goede als het kwade, wordt door Hem gezien en op die dag in rekening gebracht. Yeshua heeft gezegd: “Wie onrecht doet, hij doe nog meer onrecht; wie vuil is, hij worde nog vuiler; wie rechtvaardig is, hij bewijze nog meer rechtvaardigheid; wie heilig is, hij worde nog meer geheiligd. Zie, ik kom spoedig en mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naardat zijn werk is.” (חזיון Chizayon [Openbaring] 22:11-12, NBG). **Surinaams:** “A sma di e du kрукtu, meki a tan du kрукtu, èn a sma di doti, meki a kon moro doti. A sma di e du bun, meki a tan du bun, èn a sma di santa, meki a kon moro santa. Luku, Mi e kon her’esi, èn Mi e kon fu gi ala sma den paiman na a fasi fa den wroko fu den ben de.”

Dus tot die tijd zullen we helaas nog in toenemende mate geconfronteerd worden met onrecht, maar wij daarentegen hebben de taak om juist nog meer rechtvaardigheid te bewijzen. En juist de rechtvaardigheid van G’ds kinderen irriteert de onrechtvaardigen mateloos en zorgt ervoor, dat ze hen nog onrechtvaardiger zullen behandelen! Sha’ul [Paulus] schrijft: “Ze zijn door en door onrechtvaardig en boosaardig, hebzuchtig en slecht! Ze zijn door en door afgunstig, moordzuchtig en twistziek, doortrapt en kwaadaardig. Ze roddelen en spreken kwaad, haten G’d zijn hoogmoedig, trots en verwaand. Ze zijn vindingrijk in het kwaad, tonen geen ontzag voor hun ouders, zijn kortzichtig en trouweloos, zonder liefde en onbarmhartig. En hoewel ze het vonnis van G’d kennen en weten dat mensen die dergelijke dingen doen de dood verdienen, doen ze dit alles toch! Sterker nog, ze juichen het zelfs toe dat anderen het ook doen!” (Romeinen 1:29-32, NBV). **Surinaams:** “Den lai nanga kрукtudu. Den abi ogri ati, bigi-ai nanga takru fasi. Den e dyarusu, den e kiri, den e meki trobi, den e bedrigi, soso ogri de ini den, èn den e konkru sma tori. Den e taki takru fu trawan èn den no wani sabi noti fu Gado. Den no abi no wan dropu lespeki, den abi bigifasi èn den lobi taki bigitaki. Den e feni nyun fasi fu du ogri, èn den no e arki den m’ma nanga den p’pa. Den e du lawlaw sani, yu no kan fertrow den, èn den no abi no wan dropu lobi noso sari-ati gi trawan. Den e du den sani disi aladi den sabi tak’ Gado o strafu den sma di e du den sani disi. Ma a no dati wawan. Den e prisiri tu nanga tra sma di e du den tu.”

Het zijn echter niet alleen ongelovigen die deze dingen doen, maar helaas ook gelovigen, want Sha’ul gaat verder in zijn brief aan de gelovigen in Rome: “Natuurlijk, u veroordeelt dit alles. Maar u bent evenmin te verontschuldigen. Het oordeel dat u over anderen velt, velt u over uzelf, want de dingen die u veroordeelt doet u zelf ook! Wij weten dat G’d hen die dergelijke dingen doen terecht veroordeelt. Of denkt u soms dat u, die zelf doet wat u in anderen veroordeelt, de straf van G’d kunt ontlopen? Veracht u dan Zijn onbegrensde goedheid, geduld en verdraagzaamheid, en weet u niet dat Zijn goedheid u tot inkeer wil brengen?

Doordat u zo hardleers bent en niet tot inkeer wilt komen, maakt u dat de straf waartoe G’d u veroordeelt op de dag dat Hij Zijn rechtvaardig vonnis uitspreekt en uitvoert, alleen maar zwaarder wordt. G’d beloont ieder mens naar zijn daden. Aan wie het goede doet en daarin volhardt, aan wie glorie, eer en onsterfelijkheid zoekt, schenkt Hij het eeuwige leven! Maar wie handelt uit geldingsdrang, de waarheid niet eerbiedigt en zich laat leiden door onrecht, straft Hij met Zijn toorn en woede! Iedereen die het slechte doet wacht leed en ellende, de Joden in de eerste plaats, maar ook de andere volken. Iedereen die het goede doet wacht glorie, eer en vrede, de Joden in de eerste plaats, maar ook de andere volken. G’d maakt geen onderscheid!

Allen die gezondigd hebben zonder de Tora [Wet] te kennen, zullen ook zonder de Tora verloren gaan; en allen die gezondigd hebben terwijl ze de Tora wel kennen, zullen door de Tora worden veroordeeld. Niet wie de Tora slechts aanhoort zal voor G’d rechtvaardig zijn, maar wie de Tora naleeft!” (Romeinen 2:1-13, NBV). **Surinaams:** “Brada, yu kan krutu den sma di e du den sani disi, ma awinsi suma na yu, yu no moro betre. Bika te yu e krutu wan trawan, yu e krutu yusrefi, bika yu e du den srefi sani. Wi sabi tak’ Gado abi leti te A e krutu den sma di e du den sani disi. Brada, yu denki tak’ Gado o krutu den sma di du den sani disi, ma dan A no

o krutu yu di e du den srefi sani tu? Na span yu no e span tak' Gado bun so gi yu, tak' A abi langa pasensi èn tak' na wani A no wani strafu yu wantron? Na sabi yu no sabi tak' Gado bun gi yu fu di A wani tak' yu mus drai yu libi?

Ma fu di yu trangayesi èn yu no wani drai yu libi, yu e meki tak' a strafu fu yu o kon moro hebi tapu a dei di Gado o krutu èn strafu libisma soleki fa a fiti. Bika Gado o pai ala sma fu den sani san den du. A o gi a libi fu têgo na den sma di e tan hori doro fu du bun, fu di den wani meki Gado gi den grani, bigi nen nanga a libi pe dede no de. Ma Gado o puru En atibron tapu den sma di e prakseri densrefi nomo, di no wani arki den tru sani, èn di e du ogri. Ala libisma di e du ogri mus sabi tak' pina nanga benawtu e wakti den. A de gi den Dyu fosi, ma a de tu gi den sma di no de Dyu. Ma grani, bigi nen, nanga freide e wakti ala sma di e du bun. A de gi den Dyu fosi, ma a de tu gi den sma di no de Dyu.

Bika ala sma na a srefi gi Gado. Den sma di no de ondro a wèt fu Moses, o go lasi sondro a wèt te den sondu. Èn ala sma di de ondro a wèt, Gado o teki a wèt fu krutu den. Bika a no den sma di e arki a wèt e kon bun ini Gado ai, ma na den sma di e du san a wèt e taki."

Wij kunnen dus concluderen dat wij er dus rekening mee moeten houden dat wij met onrecht te maken zullen krijgen zolang wij hier op aarde leven, maar dat wij er wel voor moeten oppassen om niet ook anderen onrecht aan te doen. We moeten leren om het zelf bedrijven van onrecht te laten. Daarvoor hebben we enerzijds de Tora nodig om G'ds geboden en inzettingen te kunnen naleven, en anderzijds natuurlijk ook de Ruach haQodesh [Heilige Geest], die de Tora in onze harten schrijft.

Conclusie

Aan het einde van deze studie wil ik daarom de vraag herhalen: Hoe moeten wij als gelovigen omgaan met onrecht? Samenvattend geven de apostelen Sha'ul [Paulus] en Keifa [Petrus] ons hierop het antwoord: *"Vergeldt niemand kwaad met kwaad; hebt het goede voor met alle mensen. Houdt zo mogelijk, voor zover het van u afhangt, vrede met alle mensen. Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Eeuwige!"* (Romeinen 12:17-19, NBG). **Surinaams:** *"No pai ogri nanga ogri, ma suku fu du san bun ini ala sma ai. Efu a de na unu, dan un mus libi na ini freide nanga ala sma. Lobiwan, no puru atibron tapu sma, ma meki Gado koti a krutu. Bika a skrifi taki: Na so Masra taki: Mi na a wan di o strafu. Na Mi o pai baka!"* - *"Ten slotte, weest allen eensgezind, medelijdend, hebt de broeders lief, weest barmhartig en ootmoedig, en vergeldt geen kwaad met kwaad of laster met laster, maar zegent integendeel, wijl gij hiertoe geroepen zijt, dat gij zegen zoudt beërven."* (1 Petrus 3:8-9, NBG). **Surinaams:** *"Na a kba mi wani taigi un ete tak' un alamala mus abi a srefi prakseri. Un ati mus safu gi makandra. Un mus lobi makandra leki brada nanga sisa. Un mus abi sari-ati gi makandra, èn un mus abi sakafasi. Un no mus pai ogri nanga ogri. Efu wan sma kosi unu, un no mus kosi en baka, ma un mus blesi en. Bika na fu dati Gado kari unu, fu un kisi blesi."* Amen!

Werner Stauder